

Svar Rek. 27/2022 om Nordiskt samarbete för bekämpning av invasiva arter

Rekommandasjon om Nordiskt samarbete för bekämpning av invasiva arter

Nordisk Råd rekommenderer, at de nordiske regeringer

- samarbejder med lodsejere om att göra privat mark tillgängelig vid behov för statliga bekämpningsgrupper med uppgift att bekämpa invasiva arter

Svar fra de nordiske regjeringer

Danmark

Danmark går ind for samarbejde om invasive arter mellem myndigheder og lodsejere. Danmark benytter generelt frivillige aftaler som led i bekæmpelse af invasive arter, hvor Miljøstyrelsen gennemfører løbende kampagner med informationer om observering og bekæmpelse af invasive arter og opfordrer til samarbejde mellem myndigheder og lodsejere i bekæmpelsen af invasive ikkehjemmehørende arter.

For så vidt angår arten bjørneklo har danske kommuner mulighed for at lave handlingsplaner, der kan indeholde regler om bekæmpelsespligt, hvorved lodsejerne bliver forpligtigede til at bekæmpe bjørneklo, og hvis dette ikke kan lade sig gøre, kan kommunen foretage bekæmpelsen på lodsejerens regning.

Finland

Med främmande arter avses växter, djur eller andra organismer som människan oavsiktligt eller avsiktligt har introducerat utanför artens naturliga utbredningsområde. En invasiv främmande art är en art som hotar den biologiska mångfalden. Invasiva främmande arter kan även orsaka betydande ekonomiska skador för samhället och ha skadliga hälsoeffekter.

EU-kommissionen har antagit flera genomförandeförordningar om invasiva främmande arter av betydelse i hela Unionen. I förordningarna ingår en lista över sådana invasiva främmande arter, vars import, odling eller uppfödning är förbjudet. Det är inte heller tillåtet att släppa ut sådana arter i miljön. För tillfället ingår 88 arter på listan. Jord- och skogsbruksministeriet har godkänt nationella hanteringsplaner för bekämpning av invasiva främmande arter som ingår i EU-förteckningarna och en särskild plan för sådana arter, som enligt Lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter definieras som invasiva främmande arter av nationell betydelse.

Planerna uppdaterades senast i juni 2021. Enligt planerna ska bekämpningen av invasiva främmande arter fokusera på områden som är särskilt viktiga i detta avseende och ske på ett kostnadseffektivt sätt. Vid upprättandet av planerna har myndigheterna undersökt i hur stor omfattning invasiva främmande arter som ingår i EU-förteckningen har spritt sig i Finland. I planerna ingår också bedömningar om de mest kostnadseffektiva sätten att bekämpa arterna.

Lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter trädde i kraft 2016. Lagens syfte är att förebygga de skador som främmande arter orsakar på ursprungliga djur- och växtarter. I lagen ingår bestämmelser om markägarnas ansvar för bekämpning av främmande arter samt om sådana främmande arter som kan orsaka skada speciellt i våra förhållanden. I lagens fjärde paragraf stadgas att:

Om en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse förekommer på en fastighet, ska fastighetens ägare eller innehavare se till att skäligen åtgärder vidtas för att utrota eller innesluta arten, om förekomst av den invasiva främmande arten eller spridning av den kan orsaka betydande skada för den biologiska mångfalden eller medföra fara för hälsa eller säkerhet.

I lagens elfte paragraf ingår bestämmelser om invasiva främmande arter av nationell betydelse. Sådana arter får inte släppas ut i miljön och inte avsiktligt importeras från ett land utanför Europeiska unionen eller från en medlemsstat i Europeiska unionen, innehas, födas upp eller odlas, transporteras, släppas ut på marknaden, förmedlas eller säljas eller på annat sätt överlåtas.

I Finland är lagstiftningen om främmande arter således rätt tydlig när det gäller markägarens ansvar för bekämpningen av främmande arter. Också tillsynen över lagstiftningen om främmande arter definieras tydligt, dvs. den regionala miljömyndigheten (närings-, trafik- och miljöcentralen) svarar för tillsynen, och fattar beslut om genomförande av utrotningsåtgärder även på privat mark.

Att gräva eller ta bort växter på någon annans mark är inte tillåtet utan markägarens tillstånd. För alla åtgärder som vidtas i en annans område behövs ägarens eller innehavarens tillstånd om det inte handlar om allemansrätten. Det gäller även allmänna områden, till exempel kommunens friluftsområden, parker och badstränder.

På grund av lagstiftningen och skyddet av privat egendom är de statliga bekämpningsgrupper som nämns i rekommendationen inte relevanta eller ens möjliga i Finland. Däremot kunde frivilliga bekämpningsgrupper som hjälper markägare att bekämpa främmande arter på privat mark vara välkomna i Finland. En del kommuner uppmanar invånare och föreningar att ordna och delta i frivilligt arbete, som syftar till att bekämpa invasiva främmande arter.

Island

På grunn av landets geografi og isolasjon er invaderende fremmede arter færre i Island enn mange andre steder. Dette gjør at kun fire arter og tre plantearter klassifiseres som invaderende i landet. Islandske myndigheter arbeider med en rekke samarbeidsprosjekter for å bekjempe spredning av invaderende arter, jfr. rekommandasjonen. For eksempel har offentlige institusjoner, grunneiere, kommuner og andre interessenter samarbeid om dette etter forholdene, særlig når det gjelder å kontrollere spredningen av mink og alaska-lupin.

Miljødirektoratet er ansvarlig for prosjektet i henhold til naturvernloven, men Islands naturhistoriske institutt og Det islandske mat- og veterinærtilsynet er også involvert. Det er ikke et helhetlig, landsdekkende system, men det gjennomføres enkeltsamarbeidsprosjekter avhengig av omstendighetene.

Ifølge naturvernloven kan Miljødirektoratet på Island inngå avtale med kommuner, enkeltgrunneiere eller -rettighetshavere om naturverntiltak i områder som ikke er beskyttet eller vernet ifølge loven, men som anses som viktige med hensyn til landskap, flora eller fauna. Grunneiere og andre -rettighetshavere skal samtidig gi de som etter loven utfører overvåking og kontroll nødvendig adgang til sin grunn.

Norge

For effektiv bekjemping av fremmede skadelige arter er det viktig at offentlige myndigheter uten krav til samtykke fra den enkelte grunneier og andre hindringer har adgang til uttak på privat grunn. Norske myndigheter har allerede adgang til å bekjempe fremmede arter på privat grunn. Denne adgangen følger av Naturmangfoldloven.

Sverige

Svenska myndigheter har möjlighet att få tillträde till privat egendom enligt 28 kapitlet miljöbalken för att genomföra insatser mot invasiva främmande arter även om en markägare motsätter sig tillträde. I första hand ska dock tillträde ske efter överenskommelse med markägaren.

Regeringen är även positiv till att de behöriga myndigheterna i de nordiska länderna utbyter erfarenheter från det nationella samarbetet med markägare i enlighet med vad rekommandation omfattar.

Sammenfatning

Som fremgår av ovenstående har myndigheter i alle de nordiske land innført tiltak for å bekjempe invaderende arter, også på privat grunn. Disse tiltakene er etter forholdene i form av samarbeid mellom myndigheter og grunneiere, diverse handlingsplaner, lovbestemmelser som forplikter grunneiere til å gi myndighetene tilgang til deres land for å bekjempe spredningen av invaderende arter samt lovbestemmelser som understreker grunneiernes ansvar på dette området.

Det anses hermed, at rekommandasjonen er besvart.